

مسعود نوری نائینی : بررسی کاخهای جوانان تهران

هدف و روش مطالعه

مقصود اساسی از مطالعه کاخهای جوانان در این بررسی، ازسویی شناخت وضع زندگی و معیشت و زمینهای اجتماعی آنها و ازسوی دیگر گرایشهای فکری و چگونگی گذران اوقات فراغت اعضای آن بوده است. علاوه بر این، آگاهی از مشخصات کلی کاخها و پی بردن به امکانات و مشکلات آنها نیز در نظر بوده است. روش تحقیق بدین ترتیب بوده که سه کاخ جوانان تهران که هنگام شروع بررسی دایر و مشغول فعالیت بوده اند انتخاب شدند و ده

آنچه در این مقاله می خوانید، خلاصه ای است بسیار فشرده از تحقیقی که درباره کاخهای جوانان تهران و اعضای آنها انجام گرفته است. انتخاب کاخهای جوانان تهران برای این مطالعه دو علت دارد. نخست آنکه این کاخها از جمله مراکز فرهنگی تهرانند^۱ و دوم اینکه گروه نسبتاً زیادی از جوانان، به ویژه دانشجویان، در این کاخها عضویت دارند.

لازم به یادآوری است که هر چند کاخهای جوانان امروزه به صورت یکی از مراکز مهم گذران اوقات فراغت جوانان درآمده، تا قبل از انجام این بررسی، درباره شناخت امکانات، مشکلات و مسائل مربوط به کاخها و همچنین نظرات، خواستها و گرایشهای اعضای آنها ازسوی مراکز پژوهشی کشور تحقیق گسترده ای انجام نگرفته بود.

۱ - مرکز مطالعات و هماهنگی فرهنگی، مشغول تهیه اطلس فرهنگی شهر تهران است.
۲ - زمستان سال ۱۳۵۲ (این مطالعه تا زمستان ۱۳۵۳ ادامه داشته است).

درصد از اعضای آنها باروش نمونه‌گیری تصادفی سیستماتیک وازراه پرسشنامه‌هایی که حاوی متجاوز از یکصد سؤال بوده مورد مصاحبه قرار گرفتند. گذشته از پرسشنامه‌های مزبور، سه پرسشنامه نیز که حاوی سئوالاتی دربارهٔ تمامی جنبه‌های کاخهای جوانان بود از طریق مصاحبه با مسئولان کاخ‌ها تنظیم شد و علاوه بر آن مصاحبه‌های آزادی نیز با گردانندگان کاخ در سطوح مختلف همراه با مشاهدهٔ مستقیم کاخ‌ها در زمان طولانی انجام گرفت.^۳

نتایجی که از این مطالعه به دست آمده در زیر به اختصار مورد بحث قرار می‌گیرد:

اساسنامه کاخ جوانان چه می‌گوید؟

کاخ جوانان، بنابر اساسنامه، به منظور ایجاد محیط مناسب برای پرورش ذوق و استعداد و نیروی فکری و جسمی جوانان کشور تأسیس می‌شود و همهٔ جوانان کشور، حق استفاده از آن را دارند، به شرط اینکه حد اقل دارای دیپلم کامل متوسطه بوده و بین ۲۰ تا ۳۰ سال داشته باشند. هر چند مادهٔ ۳ اساسنامه که مربوط به شرایط عضویت در کاخ است با عبارت «کلیهٔ جوانان کشور» آغاز می‌گردد، شرایط عضویت در کاخ چنانکه گذشت به گونه‌ایست که جوانان کمتر از ۲۰ سال و با مدرک کمتر از دیپلم راهی به درون آن ندارند، اما در عین حال دیده می‌شود که با وضع چند تبصره افرادی راهم که دارای شرایط ذکر شده نیستند، در مواردی به عضویت کاخ می‌پذیرند.^۴

کاخ جوانان دارای دو رکن اساسی است: مجمع عمومی و هیأت مدیره.^۵ مجمع عمومی هر سال یک بار برای انتخاب هیأت مدیره جدید و تغییر و اصلاح احتمالی مواد اساسنامه و رسیدگی به گزارش سالیانهٔ هیأت مدیره تشکیل می‌شود. هیأت مدیره که دارای ۵ عضو انتخابی و ۶ عضو انتصابی است

وظایفی چون تعیین خط مشی، ادارهٔ امور مالی، تهیهٔ آئین‌نامه‌های داخلی و تأسیس شعبه‌های جدید را به عهده دارد.

هر کاخ دارای گروه‌های پزشکی، ورزشی، هنری، موسیقی، دست‌آوران کتاب، فعالیت‌های اجتماعی، روابط عمومی، تحقیقات و بررسی‌های علمی و اجتماعی و ادبی است. هر گروه خود به چند کمیته تقسیم می‌شود و در هر کمیته عده‌ای از اعضا فعالیت دارند. در مواردی یک نفر ممکن است در دو یا چند کمیته عضو باشد.

سه کاخ مورد مطالعه (کاخهای مرکزی، غربی و جنوبی)^۶ در سه نقطه تهران دایر شده‌اند.^۷ از این میان کاخ مرکزی قدیمی‌تر بوده و از امکانات بیشتری برخوردار است (در سال ۱۳۵۳ بودجه این کاخ دوازده میلیون ریال بوده، در حالی که کاخ غربی و جنوبی به ترتیب ۴,۴۴۷,۰۰۰ و ۳,۶۰۰,۰۰۰ ریال بودجه داشته‌اند.)

وضع اجتماعی و معیشتی اعضا

شناخت پایگاه اجتماعی و چگونگی وضع معیشت اعضا کمک مهمی به بررسی تأثیرات فرهنگی کاخ بر روی آنان است.

از مجموع ۱۳۲۴ نفری که در این تحقیق مورد مطالعه قرار گرفتند، ۳۵۴ نفر زن و ۹۸۰ نفر مرد

۳ - برای اطلاع بیشتر به گزارش و بررسی کاخهای جوانان تهران که به وسیله مرکز مطالعات و هماهنگی فرهنگی انجام گرفته است رجوع شود.

- ۴ - رجوع شود به اساسنامه کاخ مواد ۳-۴-۵.
- ۵ - رجوع شود به اساسنامه کاخ مواد ۷-۸-۹.
- ۶ - کاخ مرکزی در خیابان قدیم شمیران بالاتر از سه راه ضرابخانه، کاخ جنوبی در میدان راه آهن، مقابل اداره پلیس راه آهن و کاخ غربی در انتهای خیابان رودکی.
- ۷ - در حین انجام این بررسی کاخ فرخ آباد خزانه نیز افتتاح گردید.

بوده‌اند. همچنین بیش از نیمی از افراد نمونه (۵۶/۵۹ درصد) دانشجو و ۳۷/۱۱ درصد آنان فارغ‌التحصیل بوده‌اند و ۶/۳ درصد بقیه را دانش‌آموزان تشکیل می‌دهد.

نسبت مردان مشغول به تحصیل بیشتر از زنان مشغول به تحصیل است و آنهایی که مشغول به تحصیل هستند چه پسر و چه دختر همه از دانشجویان سالهای اول تا سوم دانشگاه‌ها و مدارس عالی و دانش‌آموزان سالهای چهارم تا ششم دبیرستان هستند.

در میان فارغ‌التحصیلان، کسانی که مدرک دیپلم متوسطه دارند از دارندگان سایر مدارک تحصیلی

بیشترند و به‌طور کلی میزان تحصیل کرده‌های دانشگاهی در کاخ مرکزی بیش از سایر کاخ‌هاست. بررسی وضع شغلی افراد مورد مطالعه (جدول شماره ۱) نشان می‌دهد که بیشترین آنان غیر شاغل هستند (حدود ۶۰ درصد). از این عده بیش از ۶۵ درصد دانشجو و نزدیک به ۱۰ درصد دانش‌آموز هستند. در میان این افراد زنان خانه‌دار و مردان و زنان سپاهی و مردان سرباز نیز دیده می‌شوند. حدود ۱۸ درصد نیز غیر شاغلان بیکار هستند (رجوع شود به جدول شماره ۲).

جدول شماره ۱ - تعداد شاغلان و غیر شاغلان به تفکیک مرد و زن

شرح	مرد		زن		جمع
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
شاغل	۴۱۸	۴۲/۶۵	۱۲۵	۳۵/۳۱	۵۴۳
غیر شاغل	۵۶۲	۵۷/۳۵	۲۲۹	۶۴/۶۹	۷۹۱
جمع	۹۸۰	۱۰۰/-	۳۵۴	۱۰۰/-	۱۳۳۴

جدول شماره ۲ - توزیع اعضای غیر شاغل

شماره ۲ - توزیع اعضای غیر شاغل

شرح	تعداد	درصد
دانش‌آموز	۷۹	۹/۹۹
دانشجو	۵۱۸	۶۵/۴۹
بیکار	۱۳۶	۱۷/۱۹
خانه‌دار	۱	۰/۱۳
سپاهی	۱۱	۱/۳۹
سرباز	۵	۰/۶۳
بدون جواب	۴۱	۵/۱۸
جمع	۷۹۱	۱۰۰

بررسی وضع تأهل افراد مورد بررسی نشان می‌دهد که به‌طور کلی ۷۴/۱۴ درصد آنان هنوز ازدواج نکرده‌اند. اگر این موضوع در مورد زنان و مردان جداگانه مورد نظر قرار گیرد، ملاحظه می‌شود که در مقابل ۹۲/۹۶ درصد مرد مجرد، تنها ۲۲/۰۳ درصد زن مجرد وجود دارد (جدول شماره ۳). از نظر موقعیت خانوادگی، بیش از ۹۰ درصد اعضاء فرزند خانواده بوده (جدول شماره ۴) و بیش از ۶۴ درصد آنان متعلق به خانواده‌های ۶ تا ۱۰ نفری هستند.

جدول شماره ۳ - بررسی وضع زناشویی اعضای کاخ جوانان به تفکیک جنس (درصد)

وضع زناشویی	مرد (درصد)	زن (درصد)	جمع (درصد)
همسر دار	۴/۶۹	۵/۰۸	۴/۸۰
مطلق - مطلقه	۰/۵۱	-	۰/۳۷
ازدواج نکرده	۹۲/۹۶	۹۳/۲۳	۷۴/۱۴
بدون جواب	۱/۸۴	۱/۶۹	۱/۸
جمع	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰

جدول شماره ۴ - سمت اعضای نمونه کاخ‌های جوانان تهران

سمت در خانواده	درصد اعضاء
رئیس خانوار	۳/۹۷
همسر رئیس خانوار	۰/۷۵
فرزند	۹۴/۶۹
عروس	۰/۲۲
داماد	۰/۲۲
بی‌جواب	۰/۱۵
جمع	۱۰۰

۷۹ درصد اعضای شاغل ماهیانه کمتر از ۲۰ هزار ریال درآمد دارند.

تحقیق در میزان درآمدها نشان می‌دهد که عده زیادی از اعضای شاغل کاخ‌های جوانان (۷۹/۳۷ درصد) ماهیانه کمتر از بیست هزار ریال درآمد دارند و از میان این گروه بیش از نیمی از آنان دارای درآمد ماهیانه‌ای کمتر از ده هزار ریال هستند. کسانی که ماهانه بیش از ۲۰ هزار ریال درآمد دارند رقمی کمتر از ۱۵ درصد کل شاغلین کاخ‌ها را تشکیل می‌دهند.

مقایسه کاخ مرکزی، جنوبی، غربی نشان می‌دهد که هر چند تفاوت چشمگیری از جهت میزان درآمد بین کاخ‌های مذکور وجود ندارد ولی بهر حال تفاوت‌هایی دیده می‌شود. به‌طور مثال کسانی که بین ۲۰ تا ۵۰ هزار ریال درآمد ماهیانه دارند در کاخ مرکزی ۱۴/۰۳ درصد، در کاخ غربی ۹/۵۶ درصد و در کاخ جنوبی ۶/۲۱ درصد اعضای شاغل هستند (جدول شماره ۵).

درآمد افراد غیر شاغل بیش از همه منابع، از طریق کمک پدر و مادر و بخصوص پدر تأمین می‌شود. گذشته از این منبع، وام مؤسسات مختلف و عایداتی از کارهای متفرقه نیز قسمتی از درآمد افراد غیر شاغل را تشکیل می‌دهد. بررسی میزان درآمد افراد غیر شاغل حاکی از آن است که بیش از ۲۳ درصد آنان کمتر از دو هزار ریال، حدود ۳۸ درصد بین دو تا پنج هزار ریال و نزدیک به ۳۰ درصد بیش از پنج هزار ریال درآمد ماهیانه دارند. نزدیک ۳ درصد نیز گفته‌اند که هیچگونه درآمدی ندارند (جدول شماره ۶).

جدول شماره ۵ - میزان درآمد اعضای نمونه شاغل کاخ‌های جوانان تهران
به تفکیک کاخ‌های مطالعه شده

میزان درآمد	(درصد) مرکزی	غربی (درصد)	جنوبی (درصد)	کل (درصد)
کمتر از ۲۰۰۰۰ ریال	۷۸/۰۹	۸۲/۸۰	۷۷/۸۹	۷۹/۳۷
۲۰۰۰۰ تا ۴۹۹۹۹ ریال	۱۴/۰۳	۹/۰۶	۶/۳۱	۱۲/۳۴
۵۰۰۰۰ ریال و بیشتر	۲/۷۴	۱/۲۷	۳/۱۶	۱/۸۴
بدون جواب	۵/۱۴	۶/۳۷	۱۲/۶۴	۶/۴۵
جمع	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰

جدول شماره ۶ - میزان درآمد اعضای غیر شاغل
کاخ‌های جوانان تهران

میزان درآمد	درصد اعضا
کمتر از ۲۰۰۰ ریال	۲۳/۰۱
۲۰۰۰ تا ۴۹۹۹ ریال	۳۷/۸۰
۵۰۰۰ ریال و بیشتر	۱۹/۴۷
بدون درآمد	۲/۷۸
بدون جواب	۱۵/۶۸
جمع	۱۰۰/۰۰

در بررسی موقعیت اجتماعی اعضا پرداختن به پاره‌ای از عوامل رفاهی مانند وضع مسکن ضروری است. مطالعه حاضر نشان می‌دهد که عده کثیری از کل جامعه مورد مطالعه در خانه‌های سکونت دارند که دارای اتاقهای متعدد است به طوری که فقط ۳/۶۰ درصد از یک اتاق و تنها ۵/۵۵ درصد از دو اتاق استفاده می‌کنند. هر چه بر تعداد اتاقها افزوده می‌شود به همان نسبت عده افراد استفاده‌کننده نیز افزایش می‌یابد و تنها در مورد استفاده‌کنندگان بیش از ۵ اتاق است که شماره افراد اندکی کاهش می‌یابد. ذکر این نکته نیز بی‌مناسبت نیست که حدود ۷۰ درصد افراد مورد مطالعه از اتاق اختصاصی برخوردار بوده‌اند.

از سوی دیگر توجه به فضای خانه‌های اعضا نمایانگر این مطلب است که خانه‌های بیش از ۸۰ درصد اعضا دارای حیاط است که از میان آنان حدود ۸۰ درصد دارای منازل باحیاط وسیعتر از ۵۰ متر

مریخ هستند (و از این میان نیز وسعت حیات خانه‌های ۲۲/۵۶ درصد آنان از ۲۰۰ متر مربع بیشتر است). ارقام ذکر شده و سایر اطلاعات به دست آمده نشان-دهنده این واقعیت است که اعضای کاخهای جوانان از جهت وضع سکونت از رفاة نسبی برخوردارند.

بیش از ۹ درصد اعضا به خارج از کشور سفر کرده‌اند

اگر بتوان سفر به نقاط مختلف کشور و نیز به خارج از کشور را ملاکی برای دستیابی به شناخت بیشتر منشاء اجتماعی و مؤثر در بینش فرهنگی اعضای کاخ جوانان دانست، دانستن نکته‌های زیر در این باره سودمند است: از میان آتهائی که مسافرت داخل کشور داشته‌اند، درصد زیادی از آنان به استانهای گیلان، مازندران، آذربایجان، خوزستان، فارس، اصفهان و خراسان سفر کرده‌اند در حالی که هر چه به نقاط دور افتاده و بد آب و هوا نزدیکتر شویم، موارد سفر ناچیزتر می‌شود - چنانکه در مقابل ۱۳/۰۱ درصد افرادی که به گیلان سفر کرده‌اند، تنها ۰/۴۴ درصد به لرستان و ۰/۸۸ درصد به سیستان و بلوچستان سفر کرده‌اند. از نظر مدت نیز طولانی‌ترین سفرها به استانهایی است که نسبت به سایر مناطق کشور مراکز جلب‌کننده بیشتری مانند آثار باستانی، مراکز تفریحی و یا اماکن مذهبی دارند.

از میان افراد مورد مطالعه ۹/۵۲ درصد به خارج از کشور سفر کرده‌اند و در این مورد کاخ مرکزی از نسبت بیشتری برخوردار بوده است. نکته قابل توجه آنکه مسافرت به خارج از کشور تقریباً ۲۲ برابر مسافرت به لرستان بوده است.

بیش از ۴۰ درصد کسانی که به خارج سفر کرده‌اند، علت سفر خود را گردش و تفریح به ۲۰ درصد تحصیل ذکر کرده‌اند و مسافرت بقیه افراد

دارای علل مختلف دیگری بوده است. مردان بیشتر از زنان و دانشجویان بیش از سایر گروه‌ها به خارج از کشور سفر کرده‌اند. اغلب سفرها به همراه خانواده یا دوستان صورت گرفته و زنان بیشتر از مردان با خانواده سفر کرده‌اند.

به‌طور کلی می‌توان گفت که بیشتر سفر-کردگان به خارج، به کشورهای آمریکا، اروپای غربی، ترکیه و افغانستان رفته‌اند. برای مثال در مقابل ۳۵/۴۳ درصد کسانی که به کشورهای غربی سفر کرده‌اند، ۹/۴۴ درصد به کشورهای رفته‌اند که در شرق اروپا واقعند. از سوی دیگر در حالی که مسافران ترکیه، افغانستان و هند ۲۵/۹۹ درصد کسانی هستند که به خارج از کشور مسافرت کرده‌اند، هیچ مورد سفر به کشورهای عربی دیده نشده است.

مذهب

بررسی مذهب اعضای کاخ‌های جوانان تهران نشان می‌دهد که اکثریت قاطع آنان (بیش از ۹۰ درصد) پیرو مذهب شیعه هستند. مقایسه سه کاخ مرکزی، جنوبی و غربی نمایانگر این مطلب است که گونه‌گونی مذاهب در میان اعضای کاخ مرکزی بیشتر است (با توجه به این امر که در کاخ جنوبی اصولاً در بین اعضا مطالعه شده اقلیت مذهبی وجود نداشته است). شاید در این مورد بتوان محلی را که هر کاخ در آن واقع شده است مؤثر دانست بدین معنی که در مناطقی که تعصب مذهبی زیاد است و یا از محلات اقلیت‌های مذهبی فاصله دارد، تنوع مذاهب نیز در کاخ آن ناحیه ناچیز است و برعکس در کاخ‌های نزدیکتر به محلات اقلیتها و دورتر از تعصب‌های مذهبی، ورود جوانان متعلق به اقلیت‌ها به کاخ آسان‌تر و در نتیجه تعدادشان در کاخ بیشتر است.

انگیزه و چگونگی عضویت در کاخ

از آنجا که درك انگیزه‌های اعضا برای عضویت در کاخ، کمکی به درك نظرات و عقاید آنان درباره کارکرد (فونکسیون) کاخ، برداشت‌های ایشان از هدف‌های تأسیس کاخ و سرانجام‌راهی برای شناخت بهتر آنان خواهد بود، توجه به این مقوله را بی‌مناسبت نمی‌دانیم.

نگاهی به اطلاعات به‌دست‌آمده از بررسی حاضر نشان می‌دهد که آشنائی با سایر جوانان در صدر این انگیزه‌ها قرار دارد. پس از این انگیزه، علل دیگری از طرف اعضا برای عضویتشان ذکر شده است که تفریح و سرگرمی از بقیه بیشتر است. از نگاه‌های گذرا به انگیزه‌های ذکر شده از سوی جوانان اطلاعاتی به شرح زیر به‌دست می‌آید:

فقط ۸ درصد اعضا هر روز به کاخ می‌روند

از میان افرادی که در این تحقیق مورد مصاحبه قرار گرفته‌اند، ۵۶/۲۲ درصد گفته‌اند که به‌طور مرتب به کاخ می‌روند. از این عده ۱۲/۶۶ درصد هفته‌ای یک بار، ۲۰/۸۰ درصد هفته‌ای دو بار و ۶۶/۹۲ درصد هفته‌ای تا سه بار به کاخ می‌روند. بقیه، جز درصد اندکی، هفته‌ای بیش از سه بار به کاخ می‌روند. ۸/۲۷ درصد از افراد نیز هر روز ساعاتی از وقت خود را در کاخ سپری می‌کنند.

اطلاعات به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که ۳۸ درصد اعضا کمتر از ۶ ماه، ۱۱/۷۷ درصد از ۶ ماه تا یک سال، ۱۶/۷۹ درصد بین یک تا دو سال و ۱۲/۲۲ درصد دو تا سه سال است که عضو کاخ شده‌اند، و ۱۷/۹۲ درصد مطالعه‌شدگان بیش از سه سال سابقه عضویت داشته‌اند. مشاهده می‌شود که تازه‌واردان نسبت قابل‌ملاحظه‌ای از اعضا را تشکیل می‌دهند و کسانی هم که سه سال و بیشتر در کاخ

مانده‌اند، هر چند که بدان پایه نمی‌رسند، تعداد قابل توجهی هستند. شاید بتوان گفت نیمی از کسانی که به کاخ وارد می‌شوند تا مدت زیادی عضویت خویش را حفظ می‌کنند. از میان کسانی که مرتب به کاخ نمی‌روند، ۳۳/۹۹ درصد ۸ تا ۱۰ روز یک بار، ۲۹/۳۳ درصد ۱۱ تا ۲۰ روز یک بار و ۳۱/۳۱ درصد بیش از ۲۰ روز یک بار به کاخ می‌روند. چنانچه مدتی را که اعضا هر بار در کاخ می‌گذرانند در نظر بگیریم، دیده می‌شود که بیشتر اعضای مورد مطالعه (۸۴/۷۸ درصد) هر بار بین یک تا چهار ساعت در کاخ می‌مانند. بیش از نیمی از این عده بین ۲ تا ۳ ساعت در کاخ هستند، و شماره افرادی که کمتر از یک ساعت در کاخ می‌مانند تقریباً برابر با عده کسانی است که ۴ ساعت و بیشتر در کاخ وقت می‌گذرانند. از طرف دیگر به علت بیکاری و برخورداری از فراغت بیشتر و تعطیل مدارس

درصد	نوع سرگرمی
۴۳/۵۵	آشنائی با جوانان دیگر
۳۸/۰۱	تفریح و سرگرمی
۲۸/۴۹	استفاده از فیلم و تئاتر
۲۴/۷۴	مطالعه
۲۳/۱۶	استفاده از وسایل ورزشی
۱۹/۶۴	پرکردن ساعات بیکاری
۱۷/۳۹	آموزش هنر
۳/۹۰	پرورش فکر و کسب آگاهی‌های بیشتر
۳/۸۲	فعالیت‌های اجتماعی
۱/۹۷	معاشرت در محیطی سالم

۸ - هر يك از اعضا، معمولاً بیش از يك مورد را به عنوان انگیزه عضویت ذکر کرده‌اند. بنابراین مجموع درصدهای ذکر شده معادل عدد ۱۰۰ نخواهد بود.

و دانشگاه‌ها و همچنین به منظور استفاده از استخر و امکانات ورزشی، عده زیادی از اعضای مورد مطالعه ترجیح می‌دهند که بیشتر در تابستان به کاخ بروند. به همین دلیل آنهایی که گفته‌اند در تمام فصل‌ها به کاخ می‌روند تقریباً یک سوم گروه بالا هستند و کسانی که فصول دیگری را نام برده‌اند نسبت به دو گروه فوق ناچیزند.

عضویت در گروه‌ها

بررسی انجام شده روشنگر این است که گروه‌های ورزشی، روابط عمومی، هنری و مطالعات و تحقیقات توانسته‌اند بیش از سایر گروه‌ها عضو بپذیرند، در حالی که گروه‌های فعالیتهای اجتماعی، ادبیات و فلسفه و دوستانان کتاب که از جنبه‌های پرورش فکری، وسعت موضوع و کارکرد اجتماعی نسبت به گروه‌های دیگر اولویت دارند، اعضای بسیار کمتری را پذیرا شده‌اند.

استفاده از امکانات کاخ

۳۷/۷۰ درصد اعضای مورد مطالعه، گفته‌اند که از طریق کاخ به گردش‌های جمعی رفته‌اند. از این میان ۲۰/۲۷ درصدشان یک بار، ۴۶/۹۳ درصد از ۲ تا ۵ بار و ۳۰/۲۲ درصد بیش از ۵ بار به گردش‌های جمعی رفته‌اند. کسانی که در گردش‌های جمعی کاخ شرکت نداشته‌اند، بیش از همه دلایلی از قبیل بی‌علاقگی یا نداشتن فرصت را ذکر کرده‌اند. شمار اندکی از اعضای نمونه نیز موفق شده‌اند که از طریق کاخ به سفرهایی که به‌رحال از سه نوبت بیشتر نبوده است بروند. کسانی که در سفرهای کاخ شرکت نداشته‌اند دلایلی آورده‌اند که در بین آنها

نداشتن فرصت ، نداشتن علاقه و انتخاب نشدن ، بیشتر از سایر عوامل به چشم می خورد .

کلاسهای آموزشی : آمارهای به دست آمده حاکی است که تنها ۱۸/۵۲ درصد اعضای مورد مطالعه در کلاسهای آموزشی کاش شرکت جسته اند . در این میان کلاس های کتابداری ، عکاسی ، زبان خارجه ، رقص و موسیقی به ترتیب شرکت کنندگان بیشتری داشته اند . همچنین کلاس های ماشین نویسی ، پزشکی و تئاتر نیز عده نسبتاً زیادی را جلب کرده اند . شرکت کنندگان در کلاسهای نقاشی و طراحی ، حسابداری ، مدیریت ، ادبیات ، خیاطی ، فن بیان ، شطرنج ، فعالیتهای اجتماعی و ورزشی در مقایسه با کلاسهای قبلی نسبت کمتری را نشان می دهند .

موسیقی : در میان کسانی که به نواختن یکی از سازها آشنا بوده اند ، علاقمندان به پیانو ، گیتار ، جاز ، سنتور ، تنبک ، ارگ و ویلن بیش از دیگران بوده اند و از میان آشنایان با موسیقی حدود ۱۹ درصدشان در ارکستر کاش عضویت داشته اند .

چگونگی گذران اوقات فراغت

هنگام مطالعه درباره چگونگی گذران اوقات فراغت اعضا دو جنبه مورد توجه بوده است : اول گذران اوقات فراغت اعضا در زمان انجام بررسی و دوم چگونگی این گذران قبل از عضویت آنان در کاش . بررسی نشان می دهد که رایج ترین وسیله گذران اوقات فراغت در زمان حاضر در نزد اعضا سینما است ؛ و ماندن در خانه ، گردش در خیابان ، ورزش و رفتن به کتابخانه در مراحل بعدی قرار می گیرد . افرادی که اوقات فراغت خود را در خانه می گذرانند ، بیش از هر کار دیگر به استراحت می پردازند و عده کمتری اوقات خود را با گفتگو و رسیدگی به امور خصوصی می گذرانند . در این

میان مطالعه در خانه ، کمترین وقت را به خود اختصاص می دهد .

قبل از عضویت در کاش ، بیشتر اعضا مورد بررسی اوقات فراغت خود را در خانه می گذرانند و شمار اندکی از آنان اوقات فراغت خود را با رفتن به سینما می گذرانیدند . تعداد افرادی که در ساعات بیکاری به گردش می رفته اند از دو گروه دیگر کمتر بوده و در درجات بعدی آنتهایی بوده اند که به ورزش یا رفتن به تریا می پرداخته اند (جدول شماره ۷) .

جدول شماره ۷ - توزیع اعضای نمونه بر حسب چگونگی گذران اوقات فراغت

درصد اعضا	چگونگی گذران اوقات فراغت
۲۸/۱۱	رفتن به سینما
۲۵/۴۹	در خانه ماندن
۲۰/۸۴	ورزش کردن
۱۷/۶۲	مطالعه کتب غیر درسی
۱۶/۹۴	گردش در خیابان
۱۰/۲۷	پرداختن به کارهای هنری
۸/۸۵	رفتن به کتابخانه
۶/۸۲	رفتن به کافه تریا
۶/۷۷	شنیدن موزیک
۵/۵۵	خریدن
۲/۷۷	کار کردن
۲/۷۰	رفتن به تئاتر
۱/۵۰	شرکت در جلسات دوستانه
۱/۳۵	مرور کردن درس
۱/۲۰	کار خصوصی
۰/۴۵	ماندن در دانشگاه
۸/۶۲	بدون جواب

درصدها بر حسب مواردی است که اعضا ذکر کرده اند.

۴۵ درصد اعضا فقط به فیلم‌های خارجی علاقمندند

بررسی انجام شده نشان می‌دهد که از میان آنهایی که مرتب به سینما می‌روند، بیش از ۶۰ درصد هفته‌ای یک بار و حدود ۲۰ درصد هفته‌ای دو بار و ۸/۷۱ درصد هفته‌ای سه بار به سینما می‌روند. کسانی که در هفته بیش از سه بار به سینما می‌روند در مقایسه با سایر گروهها نسبت ناچیزی دارند.

برای بیش از ۴۵ درصد سینما روها فیلم ایرانی یا خارجی تفاوتی ندارد. در برابر عده بسیار کمی که تنها به فیلم‌های فارسی علاقمندند بیش از ۴۰ درصد تنها به فیلم‌های خارجی اظهار علاقه کرده‌اند. از حیث نوع فیلم‌های مورد علاقه، اغلب کسانی که به سینما می‌روند، خواستار فیلم‌های عشقی و کمدی هستند. پس از این دو نوع فیلم، فیلم‌های جنایی و پلیسی طرفداران بیشتری دارد. موضوع‌های تاریخی و جنگی نیز مورد پسند گروه قابل توجهی از آنان است. فیلم‌های تراژدی نیز پس از انواع مذکور، گروهی علاقمند دارد. عده‌ای از پاسخگویان نیز به فیلم‌های آموزنده، اجتماعی و «سکسی» اشاره کرده‌اند.

۸ درصد اعضا مرتب به تئاتر می‌روند

۸/۰۲ درصد اعضای مورد مطالعه گفته‌اند که به طور مرتب به تئاتر می‌روند. از میان ۷۰ نفری که مرتب به تئاتر می‌روند، ۵۱ نفر هفته‌ای یک بار، ۱۵ نفر هفته‌ای دو بار و بقیه بیش از دو بار در هفته به تئاتر می‌روند.

پس از کسانی که مرتب به تئاتر می‌رفته‌اند، کسانی بوده‌اند که می‌کوشیده‌اند هر بیست روز یک بار

به تئاتر بروند و تعداد کسانی که با فاصله بیشتر به تئاتر می‌رفته‌اند چندان قابل توجه نیست.

۴۰ درصد مرتب به رادیو گوش می‌دهند

بیش از ۹۵ درصد پاسخگویان در خانه خود رادیو داشته‌اند. از میان اینها ۴۵ درصد یک دستگاه و بقیه بیش از یک دستگاه رادیو در خانه داشته‌اند. از افراد مورد بررسی نزدیک به ۴۰ درصد به طور مرتب به رادیو گوش می‌دهند و از این میان آنها که کمتر از یک ساعت در شبانه روز به رادیو گوش می‌دهند از همه بیشترند، و افرادی که از یک تا دو ساعت رادیو گوش می‌دهند ۲۶/۹۹ درصد پاسخگویان را تشکیل می‌دهند. ۱۸/۵۹ درصد بین ۲ تا ۳ ساعت و ۱۴/۳۲ درصد بیش از ۳ ساعت وقت خود را در شبانه روز با شنیدن رادیو می‌گذرانند.

مقایسه نسبت استفاده از برنامه‌های فرستنده‌های مختلف نیز جالب است. بررسی حاضر نشان می‌دهد که ۷۳/۸۴ درصد افرادی که مرتب به رادیو گوش می‌دهند، از برنامه اول رادیو ایران و ۴۱/۶۱ درصد از برنامه دوم استفاده می‌کنند. ۱۹/۲۳ درصد به صدای آمریکا گوش می‌کنند و ۹/۶۱ درصد از رادیوی استانها استفاده می‌کنند و از میان گروه اخیر کسانی که به رادیو آذربایجان توجه دارند بیش از دیگرانند.

میزان دلچسپی پاسخگویان به انواع برنامه‌ها به ترتیب چنین است: راه شب، برنامه بامدادی، اخبار، برنامه صبح جمعه، جنگ شب، موسیقی اصیل ایرانی و موسیقی جاز. به برنامه‌های مرزهای دانش، ادبی، علمی و آموزشی تنها عده معدودی علاقه نشان داده‌اند.

۸۵ درصد اعضا در خانه‌هایشان تلویزیون دارند

بیش از ۸۵ درصد دارای تلویزیون بوده‌اند و از این عده نزدیک به ۹۰ درصدشان یک دستگاه تلویزیون داشته‌اند. تقریباً نیمی از اعضا به‌طور مرتب برنامه‌های تلویزیون را تماشا می‌کنند (اکثریت این عده - ۶۵ درصد - از یک تا سه ساعت در شبانه‌روز به تماشای تلویزیون می‌نشینند، حدود ۲۰ درصد کمتر از یک ساعت و کمی بیش از ۱۲ درصد بیشتر از سه ساعت تلویزیون می‌بینند). بیشتر تماشاگران تلویزیون به برنامه‌های اول و دوم اظهار علاقه کرده‌اند اما بینندگان برنامه اول از برنامه دوم بیشترند.

اغلب بینندگان، اوایل یا اواخر شب را برای تماشای تلویزیون انتخاب کرده‌اند و برنامه‌های مورد علاقه‌شان نیز در درجه اول فیلم سینمایی است و پس از آن «شو» های ایرانی و سریال‌های ایرانی و خارجی.

۱۷ درصد مشترک دو روزنامه هستند

نزدیک به ۹۰ درصد از پاسخگویان این بررسی، روزنامه می‌خوانند و از این میان حدود ۷۰ درصدشان به‌طور مرتب به این کار می‌پردازند.

بیشتر اعضایی که مرتب روزنامه می‌خوانند، در خانه به مطالعه روزنامه می‌پردازند و نسبت ناچیزی از ایشان به خواندن روزنامه در کاخ راغب هستند. تقریباً نصف کسانی که در خانه به خواندن روزنامه می‌پردازند، مشترک روزنامه هستند - از میان این گروه حدود ۸۰ درصدشان مشترک یک روزنامه و ۱۷ درصد مشترک دو روزنامه و بقیه مشترک سه روزنامه هستند. روزنامه‌هایی که مورد استفاده قرار می‌گیرند،

در درجه اول روزنامه‌های خبری عصر تهران است. مطالبی از روزنامه که بیش از همه علاقه پاسخگویان را برانگیخته عبارت است از: مطالب اجتماعی، سیاسی، خبری و همچنین شرح حوادث.

۱۰ درصد مشترک سه مجله هستند

حدود ۸۰ درصد از پاسخگویان، مجله می‌خوانند و از این عده حدود ۶۰ درصد به‌طور مرتب و بقیه گاه‌گاه به خواندن مجله می‌پردازند.

اغلب افراد، ترجیح می‌دهند که در خانه به مطالعه بپردازند و در کاخ به ندرت وقت خود را صرف این کار می‌کنند. کمتر از نصف کسانی که در خانه مجله می‌خوانند، مشترک مجله هستند. از این عده بیشترشان (حدود ۶۰ درصد) یک مجله، ۲۵/۹۳ درصد دو مجله و ۱۰/۴۲ درصد سه مجله را مشترک هستند. مجلات زن روز، جوانان، فردوسی، اطلاعات هفتگی و دانشمند نشریات مورد علاقه پاسخگویان را تشکیل می‌دهند و از میان مطالب مجلات بیشتر از همه به ترتیب داستان، مقالات علمی، شعر، مقالات ورزشی و مقالات ادبی طرفدار

کتاب و کیفیت کتابخوانی اعضا

۷۶/۶۲ درصد افراد مورد بررسی، به مطالعه کتابهای غیردرسی می‌پردازند و این کار را بیش از هر جا در خانه و سپس در کتابخانه‌ها انجام می‌دهند. نزدیک به ۹۰ درصد کسانی که در کتابخانه‌ها مطالعه می‌کنند عضو کتابخانه هستند - در این میان اعضای

انسان و مطالعات تربیتی
تلاش‌ها در علم انسان

کتابخانه‌های دانشگاهی بیش از همه هستند و در مراحل بعدی اعضای کتابخانه‌های اختصاصی، کتابخانه کاخ و کتابخانه ملی قرار دارند.

از میان اعضائی که به کتابخانه می‌روند حدود ۶۰ درصد این کار را به‌طور مرتب انجام می‌دهند. از اینها بیش از ۲۰ درصد هفته‌ای یک بار و در همین حدود هفته‌ای دو بار به کتابخانه می‌روند. حدود ۴۶ درصد از سه تا شش بار و کمی بیش از یازده درصد هر روز این کار را انجام می‌دهند. آنهایی که گفته‌اند مرتب به کتابخانه نمی‌روند بیشتر کسانی هستند که ۸ تا ۱۰ روز یک‌بار و یا ۲۰ روز و بیشتر یک بار به کتابخانه می‌روند. کسانی که گفته‌اند هر ۱۴ تا ۱۶ روز یک بار به کتابخانه می‌روند نیز در مقایسه با سایر ارقام قابل توجه‌اند. در میان انواع کتب، کتابهای اجتماعی، شعر، علمی، سیاسی و آموزشی بیش از سایر کتابها مورد توجه پاسخگویان است.

بیش از آثار خارجی دیگر علاقه اعضا را برانگیخته است.

اواخر شب، ساعات مطالعه است

در مورد ساعاتی که در شبانه روز صرف خواندن کتاب می‌شود باید گفت که نسبت کسانی که از ۱ تا ۲ ساعت وقت خود را به مطالعه اختصاص داده‌اند بیش از سایر گروه‌هاست و بعد از این عده کسانی هستند که بین ۲ تا ۳ ساعت مطالعه می‌کنند و آنهایی که کمتر از ۱ ساعت به این کار می‌پردازند اندکی کمتر از تعداد افراد گروه قبلی است. بیشتر اعضای کتابخوان در اواخر شب به مطالعه می‌پردازند. زمانهای بعدی مطالعه به ترتیب، بعد از ظهر، اوایل شب و صبح است.

۳۰ درصد اعضا بیش از ۵۰ جلد

کتاب غیر درسی دارند

کمی بیش از ۳۰ درصد اعضای جامعه مورد بررسی، کمتر از ده جلد کتاب در خانه دارند و در همین حدود بین ۱۰ تا ۲۹ جلد و ۶۷ تا ۹ درصد ۳۰ تا ۴۹ جلد و حدود ۳۰ درصد ۵۰ جلد و بیشتر کتاب دارند. کمترین کتابی به کتابهای تازه برای بیشتر اعضا از طریق خرید یا امانت گرفتن کتاب از کتابخانه‌هاست، و عده‌ای دیگر کتابهای مورد نیاز خود را از دوستان خویش می‌گیرند. عده کسانی که از کاخ کتاب به امانت می‌گیرند از همه گروهها کمتر است.

بیش از نصف کسانی که در کاخ به مطالعه می‌پردازند گفته‌اند که کتب دلخواه خود را در کاخ می‌یابند و حدود ۱۹ درصد نیز این سؤال را بی‌جواب گذاشته‌اند.

مقایسه میان نسبت آثار نویسندگان ایرانی و خارجی روشنگر این مطلب است که اغلب پاسخگویان هم به آثار نویسندگان ایرانی و هم به آثار نویسندگان خارجی علاقه نشان داده‌اند و پس از این گروه کسانی هستند که فقط به آثار نویسندگان ایرانی توجه داشته‌اند. عده‌ای حدود نصف گروه اخیر فقط به آثار نویسندگان خارجی علاقه مند بوده‌اند.

قدیمی و یا معاصر بودن نویسندگان ایرانی و خارجی تقریباً برای اغلب پاسخگویان بی‌تفاوت بوده است. پس از این عده کسانی قرار دارند که آثار نویسندگان معاصر را بر آثار گذشتگان ترجیح داده‌اند. از میان نویسندگان ایرانی علاقه بیشتر متوجه صادق هدایت، آل احمد، صمد بهرنگی، محمد حجازی، صادق چوبک و گوهر مراد است و آثار ویکتور هوگو، چک لندن، ژان پل سارتر، روسو، آلبر کامو و چخوف

حدود ۴۸ درصد پاسخگویان به طور مرتب ورزش می‌کنند و بیشتر این کار را در خانه، کاش و سپس باشگاههای ورزشی انجام می‌دهند. از این عده حدود ۵۰ درصد به ورزشهای انفرادی علاقمندند و ۱۰٫۵۲ درصد ورزشهای جمعی و انفرادی هر دو را می‌پسندند. کمتر از نیمی از کسانی که در کاش و ورزش می‌کنند گفته‌اند که کاش تمام وسایل ورزشی را در اختیارشان گذارده است.

۴۳ درصد اعضاء با پدر و مادر خود اختلاف دارند

بیشتر پاسخگویان عقاید و نظرات اعضای خانواده را در مسائل روزمره زندگی خود مؤثر دانسته‌اند و در این مورد گفته‌اند که ابتدا نظرات مادر و سپس عقاید پدر بر ایشان مؤثر و قابل توجه است. عده‌ای کمتر از گروه‌های قبلی زیر تأثیر نظردوستان خود هستند، در حالیکه عده کمتری به تأثیر عقاید و نظرات معلمان و استادان اعتقاد دارند.

درصد ناچیزی نیز گفته‌اند که نظرات و عقاید بزرگترهای خانواده بر ایشان اهمیت دارد در حالیکه نسبت قابل ملاحظه‌ای (حدود ۲۱ درصد) نظرات هیچ‌کسی را در مسائل روزمره زندگی خود مؤثر ندانسته‌اند.

اگر تأثیر عقاید افراد را هنگام تصمیم‌گیریهای اساسی، که از مسائل عادی و روزمره مهم‌ترند، برد پاسخگویان بررسی کنیم، مشاهده می‌کنیم که نظرات پدر و مادر و دوستان بیش از هر شخص دیگری مقبول بوده است در حالی که در کل گروه تنها دو مورد یافت می‌شود که عقیده هر شخص فهمیده و ذی‌صلاحی را قابل توجه و بکار بستنی دانسته‌اند.

چنانکه ملاحظه می‌شود عقاید پدر و مادر در صدر آرای مقبول افراد جامعه مورد مطالعه است

